

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Redna vsak četrtek in velja s poštnim vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četrt leta 1-50 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge tujevostne države 6 K. ...

Amerika pred odločitvijo.

Predsednik Wilson se je izpočetka nameraval opreti na nepristranske države. Ker pa te nimajo smisla niti ne čutijo potrebe, da bi bile Wilsonu za oporo pri njegovem nastopanju zoper Nemčijo, se mora predsednik Zedinjenih držav edino opreti na ljudstvo, ki mu je z novo izvolitvijo za predsednika skazalo svoje zaupanje.

V Zedinjenih državah je ljudstvo edini vir vse moči in vseh pravic. Svojo vlast izvršuje ljudstvo po kongresu. Kongres (zbor) obsega spodnjo zbornico (zbornico zastopnikov) in zgornjo zbornico (senat). Kongres se zbere vsako leto vsaj enkrat in sicer navadno prvi ponedeljek v decembru. Z vsako novo izvoljeno spodnjo zbornico se začneja novi kongres, ki traja dve leti in se vedno začneja s 4. marcem, ker se je prvi kongres Zedinjenih držav sestel 4. marca 1789. Tako bo tudi letos dne 4. marca se začel novi kongres, ker so, kakor znano, lani bile volitve v zbornico ljudskih zastopnikov.

Odločitev za mir ali za vojno med Zedinjenimi državami in Nemčijo ima torej v svojih rokah kongres. Iz lastne moči predsednik niti ne more napovedati vojske, to oblast ima samo kongres, kateri jo lahko poveri predsedniku. In res je Wilson takoj na drugi dan novega kongresa, namreč za dan 5. marca, sklical zgornjo zbornico (senat) k izredni seji. Ta seja bo, kakor se sedaj sodi, edločilna za nadaljni razvoj spora med Ameriko in Nemčijo. Pred nekaj dnevi Wilson v senatu ni imel sreče. Senatova glavna komisija namreč ni dovolila, da bi se senatu predložil postavni predlog, s katerim bi predsednik dobil pooblastilo, da sme ameriške bojne sile na suhem in na morju uporabiti za varstvo pogodb in narodnih pravic. Če torej hoče Wil-

son imeti to dovoljenje, ga mora dobiti od kongresa in zate je sklical senat k seji.

Kako se bo odločil senat, se vsled različnih poročil, ki prihajajo iz Amerike in si dostikrat naravnost nasprotujejo, ne da presoditi. Toliko se pa sme trditi, da Wilson, ki je bil na novo izvoljen v vojni dobi in med agitacijo za in proti vojni, razpolaga z zaupanjem ljudstva, ki mu ga ne bo krutila ne zgornja ne spodnja zbornica. Dozdaj so bili Amerikanci zadovoljni z velikanskim dobičkom, ki ga jim prinaša trgovina z vojskujočimi se četverosporazumovi državami. Kot hladno računajoči trgovci se bodo, predno se odločijo za vojsko, vprašali: Ali nam bi vojska prinesla več dobička, kot pa dosedanja trgovina? In če jim bo račun dokazal, da jim bodo bojne ladje pripravile večji dobiček, kot pa trgovske, se bodo odločili za orožje.

Odločitev bo torej odvisna od tega, kaj so Angleži, ki se smatrajo za poklicane delitelje zemlje in preustrojitelje politične zemljepisne karte, Amerikancem obljubili. Geslo: Amerika Amerikanecem, že davno ne zadestuje več. Kakor so severni Amerikanci l. 1898 z osvojitvijo nekdanj španskih Filipinskih otokov dokazali, so njihove novodobne želje precej podobne angleškemu pohlepu po tuji zemlji. V poštev pa tudi pride velika občutljivost Amerike, če se s potopljenimi ladjami potopi tudi nekaj dragocenelega ameriškega človeškega življenja. Četudi Nemčija skrbno pazi na to, da se, kolikor mogoče, reši vsak Amerikanec, ki je na kakšni od P-čolna zadeti ladji, vendar se to ne da vedno izvršiti. In res se je, kakor se poroča, na ladjah že potopilo nekaj Amerikancev.

Vse to in še mnogokaj drugega se bo jemalo v poštev, ko bo novi kongres odločeval o vojni ali o miru.

Kako bo spomladi.

Eno najvažnejših gospodarskih vprašanj za bodočnost je, kako se bo letes opravilo delo na polju in v vinogradih. Primanjkovalo bo delavskih moči in vprežne živine. Posebno hučo bo v hribovitih krajih. Ljudje že sedaj pravijo, da bo pri sedanjih razmerah nemo-goče tako skrbno in do cela obdelovati polja, kakor bi to bilo želeti; mnogo njiv bo moralo ostati neobdelanih in nepognojenih. Če pa ne bodo polja obdelana, pride oskrba prebivalstva s potrebnimi živili v veliko nevarnost. Slovenski kmetje, viničarji in drugi stanovi na deželi bodo gotovo storili vse, da po možnosti obdelajo in obsejejo vso za to pripravno zemljo. O tem ni nobenega dvoma. Posebno veliko vlogo igra sedaj pri obdelovanju polja marljivost vrlih žen in deklet. Na njih sloni danes rešitev velikega vprašanja: „Ali bomo imeli v bodoče dovolj kruha?“

Vlada pa naj z vsemi sredstvi, ki so ji na razpolago, takoj pride poljedelstvu na pomoč. Naj se ne izdajejo samo stroge in ostre odredbe o rekviriranju, naj se ne zapoveduje kmetu to in ono, ampak naj se mu res tudi dajo sredstva, da bo mogel obdelovati svoja polja.

Domačim črnovojnikom se naj za spomladanska dela dovoli za delj časa dopust. Lansko leto so se kmetje-črnovojniki pritoževali, da se jih je uvrščalo v vojaške delavske oddelke, kateri so šli delat na graščinska posestva in posestva meščanov, na njihovem lastnem gruntu pa se je morala mučiti sama žena z otroci.

LISTEK.

Vojni spomini.

[Majster Zvonko Golob.]

(Dalje.)

Jaz pa nisem bušil po koncu. Pri svoji duši sem se zaklel, da ne bom vstal, če mi pridejo sa mi kozaki oči iztikat.

Moštvo je odšlo v temno noč, a jaz sem nemotemo drotal in spal do že prav toplo svitlega dne.

Prilezel sem iz svinjaka, si na prostem odrgnil zamrle ude, napejal ušesa in razgledoval na okrog. Od nikoder ni prasnul kak strel, prav nebe-nega Rusa še ni bilo videti v selu. Naši vojaki so v potoku zadovoljno zvizgajoč napajali konje. Kar vesel sem bil, da si po nepotrebnem nočnem alarmu nisem kratil spanja.

Konja sem vlekel za uzdo, na široko zdehajoč in roke v žepu, sem ubiral lenih korakov po vasi.

Pri bajti na sredini sela se je umival dobro znani obraz prijatelja in vojnega kurata pri 47. pešpolku, Škofiča.

Onega dne, ko sem se sestel z njim, se mi ni nič mudilo k svojemu polku. Do večera mi je dan

pri polni skledi in prijateljskem kramljanju hitro minil. V večernem mraku sem se zopet domislil, da če tudi pri dobrem prijatelju, sem vendar le tujec, ki se ga trpi, kateremu se postreže nekaj ur, a nato ideš z Bogom!

Pri tem domisleku mi je postalo tesno okrog srca in oziral sem se naokrog, kot bi zvezde štel pri belem dnevu.

Ne daleč od vasi, na desno, na gričku sem u-gledal v zemljo zapičen drog s cesarsko zastavico, in črno barvano številko 56. Ti križ božji! To je številka naše brigade! Ti gosdodje, ki jih oznanja zastavica s številko, znajo gotovo za moj regiment. Poslovil sem se od tovariša in hitel na vrh do številke 56.

Tu sem na nepopisno radost zagledal stotnika, adjutanta našega polka.

Najrajši bi ga bil ne le krog vratu, ampak okrog kolen objl. Po tolikem strahu, po blodnjah in vprašanjih sem vendar enkrat pogodil pot do vojnega doma, do regimenta.

Hrupno, trenutno neverjetno gledajoč, so me pozdravili tovariši, ko so me zagledali v svoji sredini. Vsi so me že nekaj dni ohžalovali kot gotovo vjetega ali ubitega.

Ono noč smo si dolgo pripovedovali doživljaje, nič nisko spali, ker smo se v gosti tmini nastopili pohod v drugo, največjo bitko, pri Grodeku.

Marsikaj nenavadnega, čudnega in težko ver-jetnega sem doživel za dveletnega bivanja na boj-nem polju, a regiment sem samo v začetku izgubil prvič in zadnjič.

V.
Hlače.

Poznega novemberskega večera leta 1914 smo se umaknili pred Rusi v vas Kikenmöze na Mad-zarskem.

Precej imovito selo, ki mu gospoduje razkošno urejeno gradisce, last baronov Mikeš.

Sovražni topovi so gromeli naokrog po hribih.

Mi smo se željni in potrebni miru porazlezi po vaskih staniščih. Polkovnemu štabu in še neka-terim drugim častnikom od polka je bil odkazan grad v prenočišče.

Že pozno v temi sem prestopil grajski prag namenjen v krog rajajočih tovarišev.

Pri vhodu me je čakal oskrbnik Abrahamove-ga pokolenja in mi hvalisal v nakup marsikaj iz grajske kleti in shramb.

Kmalu sva se pobotala za ponujeno, ker je ži-du tiščala godba topov popustljivost v srce in tudi v roke.

Odšel sem mu denar za prodana jedila in pi-jačo.

Aron Kupferberg mi je potrdil izplačano svoto z lastnoročnim, tresočim se podpisom.